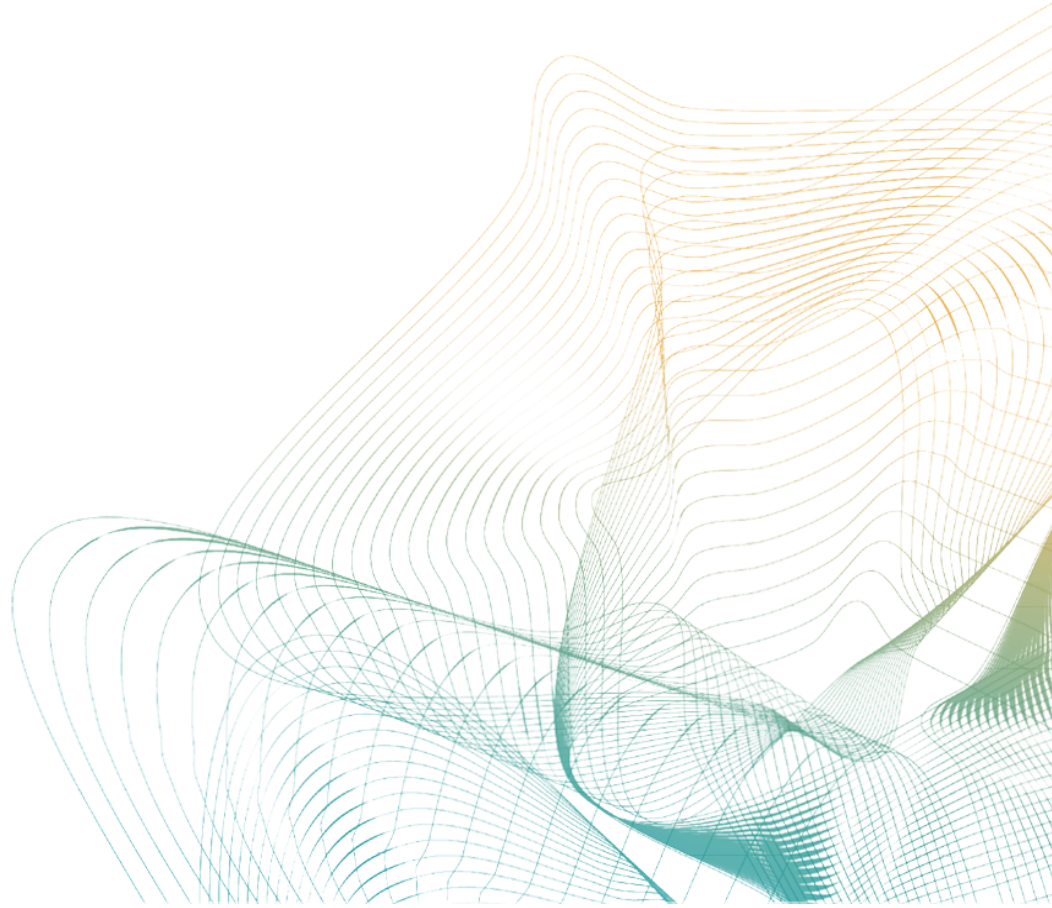

Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri

6 Temmuz 2020

Özet

Tüketici fiyatları Haziran ayında yüzde 1,13 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,23 puan yükselerek yüzde 12,62 olmuştur. Enerji fiyatları uluslararası petrol fiyatlarındaki toparlanmaya bağlı olarak artarken gıda yıllık enflasyonu yatay bir seyir izlemiştir. Temel mal enflasyonu tüm alt gruplarda yükselirken, hizmet enflasyonu normalleşme sürecinin etkilediği kalemler öncülüğünde artmıştır. Bu görünüm altında B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonu ve eğilimi yükselmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

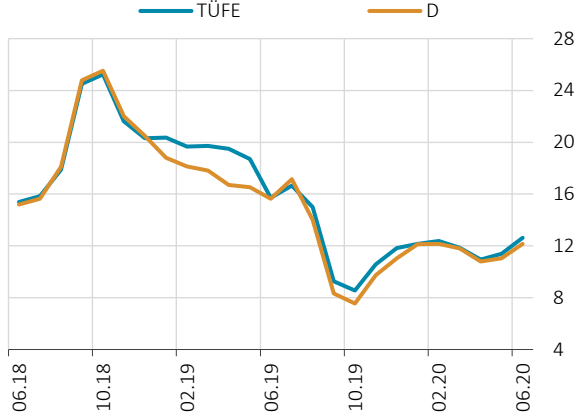

Değerlendirmeler

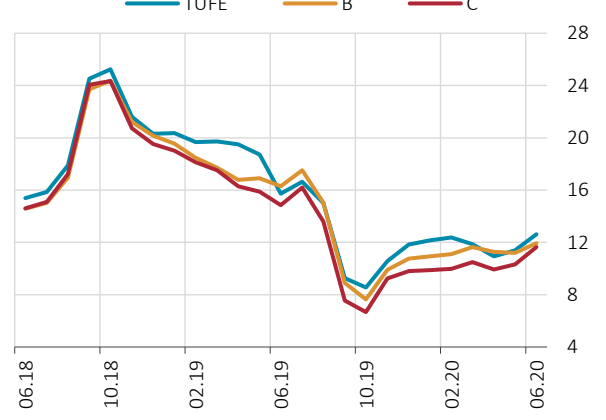
Haziran ayında tüketici fiyatları yüzde 1,13 oranında artmış ve yıllık enflasyon 1,23 puan yükselerek yüzde 12,62 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,74 ve 1,32 puan artarak yüzde 11,95 ve yüzde 11,64 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre temel mal, enerji ve hizmet katkıları sırasıyla 0,58, 0,45 ve 0,23 puan artmış, gıda grubunun katkısında belirgin bir değişim olmamıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

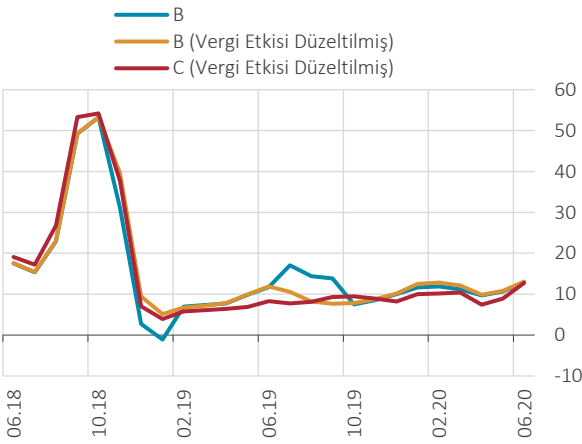

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

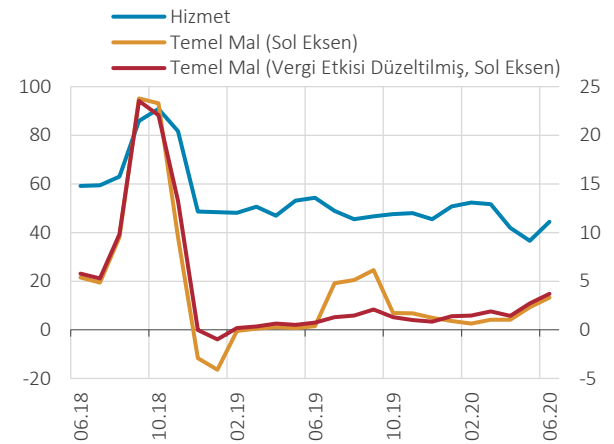

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimlerinde artış gözlenmiştir (Grafik 3). Bu dönemde, hem hizmet hem de temel mal grubunda enflasyon eğilimi yükselmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

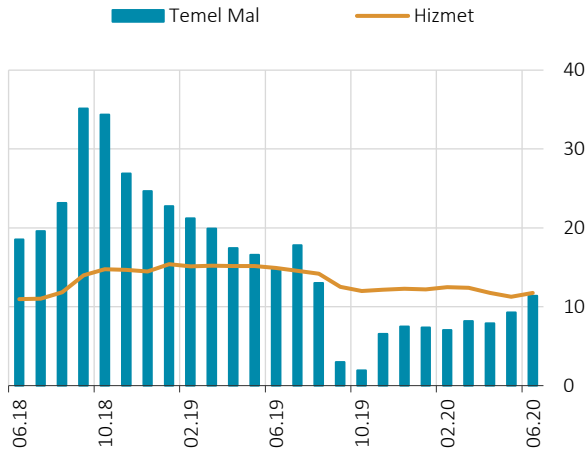
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

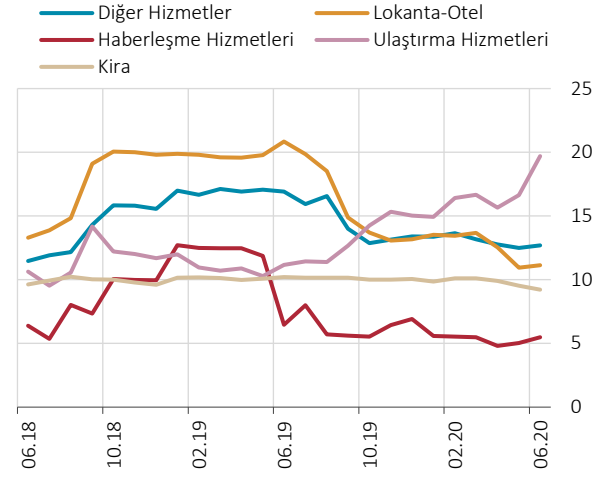
Hizmet fiyatları Haziran ayında yüzde 2,09 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,48 puan yükselişle yüzde 11,76 olmuştur (Grafik 5). Yıllık enflasyon kira dışındaki alt gruplarda artmış, en belirgin yükseliş ulaştırma grubunda kaydedilmiştir (Grafik 6). Ulaştırma hizmetlerinde normalleşme süreci ile birlikte uçak bileti (yüzde 12,39) ve şehirlerarası otobüs ücretlerindeki (yüzde 23,52) artışlar öne çıkmıştır. Kapasite sınırlamasına tâbi olan lokanta-otel grubunda, gerek yiyecek ve içecek hizmetlerinde gerekse konaklama hizmetlerinde fiyatlar yükselmiştir. Diğer hizmetler grubunda ise eğitim ve paket turlar ile berber ve kuaför hizmetleri fiyatlarındaki artışlar dikkat çekmiştir. Haberleşme hizmetleri fiyatlarındaki artışta posta

hizmetleri, telefonla görüşme ve internet ücreti öne çıkmıştır. Kira yıllık enflasyonunda yavaşlama eğilimi bu dönemde de devam etmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

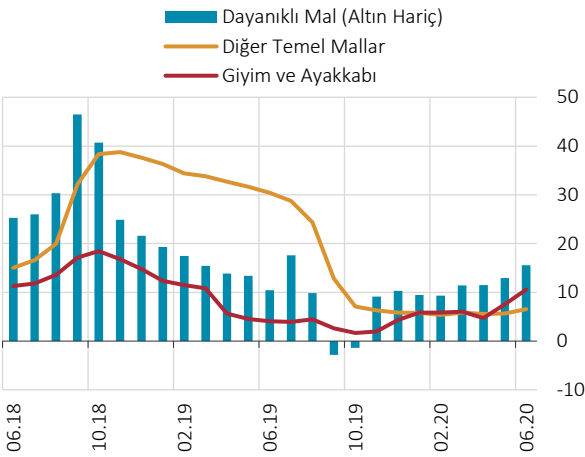

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

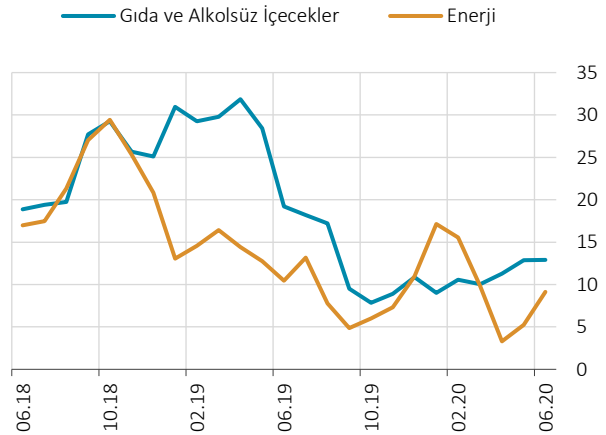

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Haziran ayında 2,13 puan artarak yüzde 11,39 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükselmiş, fiyatlar üzerinde birikimli döviz kuru etkileri ve salgına bağlı birim maliyet artışları ile normalleşme süreciyle birlikte bazı gruplara yönelik güçlenen talep de etkili olmuştur (Grafik 7). Dayanıklı mal grubu fiyatları, otomobil, beyaz eşya ile diğer elektrikli ve elektriksiz aletlerin öncülüğünde yüzde 2,88 oranında artarken, giyim ve ayakkabı grubu fiyatlarındaki değişim yüzde 1,15 ile tarihsel ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde diğer temel mallarda da fiyatlar bir önceki aya göre belirgin bir oranda artmıştır.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

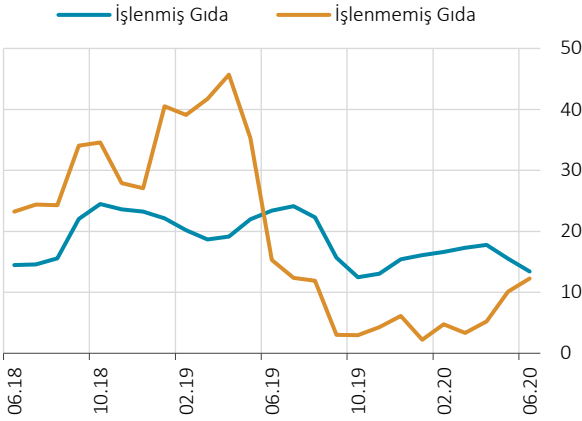
Enerji grubu fiyatları Haziran ayında yüzde 2,62 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde uluslararası petrol fiyatlarındaki toparlanmaya bağlı olarak akaryakıt ve tüpgaz fiyatları sırasıyla yüzde 6,59 ve yüzde 3,58 oranında yükselmiştir. Ayrıca bu dönemde şebeke suyu fiyatları yüzde 1,75 oranında artış kaydetmiştir. Bu gelişmeler ile enerji yıllık enflasyonu 3,89 puan yükselerek yüzde 9,12'ye ulaşmıştır (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Haziran ayında 0,06 puan artarak yüzde 12,93 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). İşlenmemiş gıda fiyatlarındaki mevsimsel düşüşün geçen yıla kıyasla daha sınırlı olması sonucunda grup yıllık enflasyonu yüzde 12,29'a yükselmiştir. Bu gelişmede, taze meyve yıllık enflasyonundaki azalışa karşın, sebze yıllık enflasyonun yüzde 21,39'a yükselmesi belirleyici olmuştur.

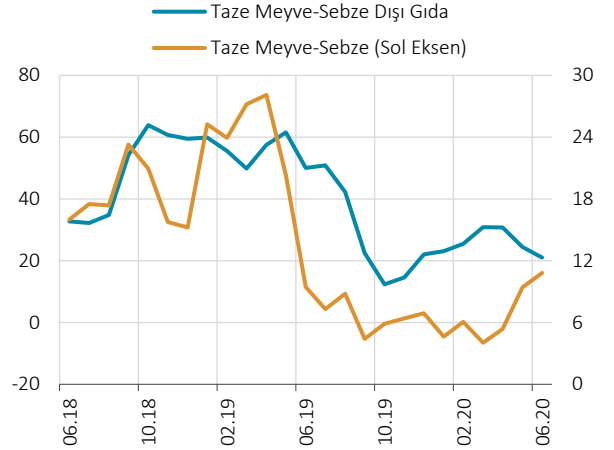
Diğer işlenmemiş gıda grubunda bakliyat, kuruyemiş ve pirinç fiyatlarındaki yükselişler devam ederken son aylarda belirgin olarak artan kırmızı et fiyatları Haziran ayında gerilemiştir. İşlenmiş gıda grubunda ise aylık fiyat artışı son döneme kıyasla daha ılımlı gerçekleşirken (yüzde 0,58), baz etkisinin de desteğiyle işlenmiş gıda yıllık enflasyonu yüzde 13,41'e gerilemiştir (Grafik 9). Bu gelişmelerle taze meyve ve sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon azalışını sürdürmüştür (Grafik 10).

Asgari maktu özel tüketim vergisinin Mayıs ayında yükseltilmesinin bu döneme sarkan etkisiyle tütün ürünleri fiyatları Haziran ayında yüzde 0,92 oranında artmış, bu grupta yıllık enflasyon bir miktar yükselmiştir.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

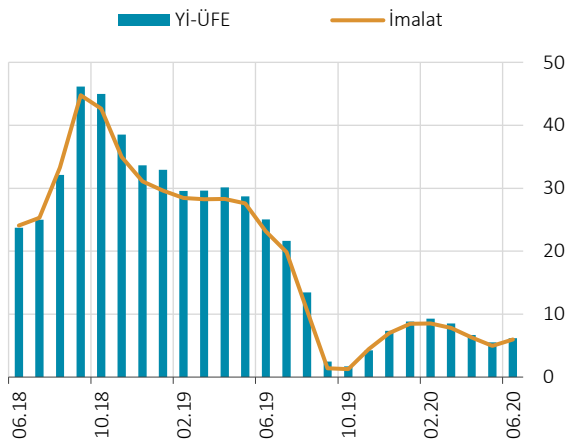
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

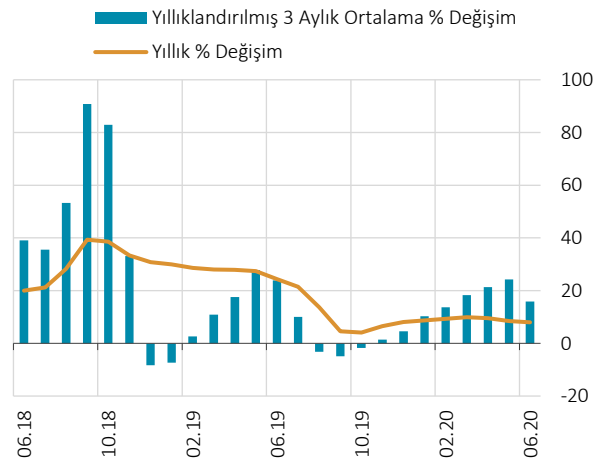
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Haziran ayında yüzde 0,69 oranında artmış, yıllık enflasyon yüzde 6,17 olmuştur (Grafik 11 ve Tablo 3). Yakın dönemdeki döviz kuru görünümüne de bağlı olarak petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış eğilimi bu dönemde azalmıştır (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

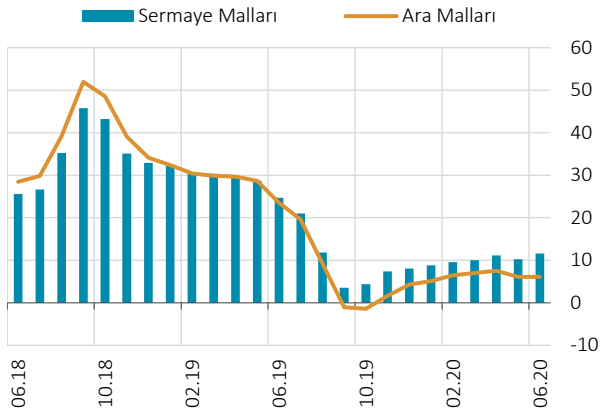
Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

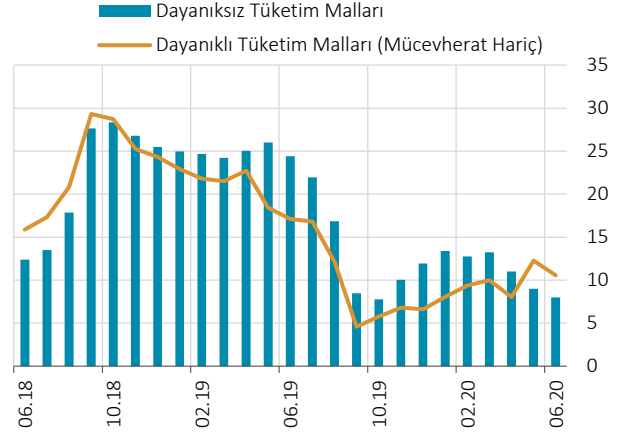
Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon dayanıklı ve dayanıksız tüketim mallarında gerilerken, enerji ve sermaye malları gruplarında yükselmiş, ara malında yataya yakın seyretmiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Aylık bazda, enerji fiyatlarındaki artışta uluslararası petrol fiyatlarındaki görünüme bağlı olarak rafine edilmiş petrol ürünleri ve ham petrol ile gaz imalatı fiyatları belirleyici

olmuştur. Sermaye malları grubunda motorlu kara taşıtları ile parça ve aksesuarlarının yanı sıra makineler; dayanıksız tüketim mallarında fırın ürünleri ve unlu mamul fiyatlarındaki artışlar etkili olmuştur. Ara malları fiyatlarındaki düşüşte demir-çelik ve ferro alaşımlar, tekstil ipliği, temel kimyasallar ve kâğıt ürünleri öne çıkarken; dayanıklı tüketim malları fiyatları başka yerlerde sınıflandırılmamış ulaşım araçları öncülüğünde gerilemiştir. Özetle, Haziran ayında üretici fiyatlarının yıllık enflasyonu artarken ana eğilimi yavaşlamıştır.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Haziran 2020	Haziran 2019	Haziran 2020	Haziran 2019
TÜFE	1,13	0,03	12,62	15,72
1. Mallar	0,72	-0,62	12,94	16,01
Enerji	2,62	-1,04	9,12	10,46
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	-1,60	-1,65	12,93	19,20
İşlenmemiş Gıda	-3,77	-5,61	12,29	15,31
Taze Meyve-Sebze	-7,50	-11,26	16,09	11,48
Diğer İşlenmemiş	-1,64	-2,22	10,30	17,48
İşlenmiş Gıda	0,58	2,44	13,41	23,41
Ekmek ve Tahıllar	0,92	1,94	14,02	25,16
Diğer İşlenmiş	0,40	2,71	13,07	22,48
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,77	0,25	14,18	15,88
Temel Mallar	2,17	0,21	11,39	14,79
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	2,88	0,53	15,54	10,44
Giyim ve Ayakkabı (*)	1,15	-1,62	10,58	4,10
Diğer Temel Mallar	1,95	1,04	6,57	30,39
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,87	0,04	22,41	19,24
Altın	-1,10	1,64	43,56	30,78
2. Hizmetler	2,09	1,65	11,76	14,92
Kira	0,58	0,86	9,22	10,20
Lokanta ve Oteller	2,83	2,65	11,13	20,84
Ulaştırma Hizmetleri	5,64	2,94	19,70	11,15
Haberleşme Hizmetleri	0,93	0,50	5,48	6,47
Diğer Hizmetler	1,30	1,12	12,68	16,91
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,86	1,19	11,95	16,28
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	2,13	0,92	11,64	14,86
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,89	0,87	12,16	15,65
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,25	0,05	11,01	16,39

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Haziran 2020		Haziran 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	1,13	12,62	0,03	15,72
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	22,77	-1,60	12,93	-1,65	19,20
Alkollü İçecekler ve Tütün	6,06	0,87	22,41	0,04	19,24
Giyim ve Ayakkabı	6,96	1,16	10,66	-1,57	4,33
Konut	14,34	0,70	14,95	0,26	13,80
Ev Eşyası	7,77	1,26	9,74	0,57	22,51
Sağlık	2,80	0,99	13,55	0,57	19,05
Ulaştırma	15,62	4,49	10,96	0,47	10,00
Haberleşme	3,80	2,19	4,84	0,38	5,30
Eğlence ve Kültür	3,26	2,45	6,32	-0,04	17,48
Eğitim	2,58	1,93	11,67	1,50	13,87
Lokanta ve Oteller	8,67	2,83	11,13	2,65	20,84
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,37	0,97	19,80	1,86	26,88

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Haziran 2020		Haziran 2019	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,69	6,17	0,09	25,04
Madencilik	3,23	1,05	4,19	0,50	22,15
İmalat	89,22	0,51	5,99	-0,45	23,15
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	-0,18	7,56	0,03	23,60
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	-0,07	8,03	0,37	24,34
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,61	3,03	9,40	7,83	54,20
Su Temini	0,95	1,08	7,30	0,43	-4,04
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		-0,55	6,14	-0,59	23,57
Dayanıklı Tüketim Malları		-0,42	13,04	1,22	18,03
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		-0,34	10,57	1,20	17,12
Dayanısız Tüketim Malları		0,15	8,00	1,08	24,41
Sermaye Malı		0,83	11,57	-0,34	24,67
Enerji		8,48	-5,00	0,57	35,44

Kaynak: TÜİK.